

CHIQUINDILARNI QAYTA ISHLASH: BARQAROR EKOLOGIYAGA YO'L

Mirsoliyeva Durdonaxon

*O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti
Qo'g'irchoq teatr aktyorligi 4-bosqich talabasi*

So'nggi o'n yilliklarda ekologik muammolar jamiyatimiz oldida turgan eng muhim masalalardan biriga aylandi. Atrof-muhitning ifloslanishi, tabiiy resurslarning tugashi va iqlim o'zgarishi zudlik bilan harakat qilishni talab qiladigan global muammoga aylandi. Shu nuqtai nazardan, chiqindilarni qayta ishlash atrof-muhitni yaxshilash va ekologik barqarorlikka erishish harakatlarining ajralmas qismiga aylandi.

Chiqindilarni qayta ishlash atrof-muhitni muhofaza qilishga yordam beradigan ba'zi usullar:

1. Poligon hajmini kamaytirish: chiqindilarni qayta ishlashning eng aniq ijobiy tomonlaridan biri bu chiqindixonalarga yuborilgan axlat hajmini kamaytirishdir. Bu tabiiy ekotizimlardagi stressni kamaytiradi, tuproq va suvning ifloslanishini oldini oladi va chiqindixonalarda zaharli chiqindilar paydo bo'lish xavfini kamaytiradi.

2. Tabiiy resurslarni tejash: qog'oz, plastmassa va shisha kabi materiallarni qayta ishlash kamroq tabiiy resurslardan foydalanishga imkon beradi. Masalan, qog'ozni qayta ishlash o'rmonlarning kesilishini kamaytiradi, plastmassani qayta ishlash esa neft va gaz iste'molini kamaytiradi.

3. Energiyani tejash: qayta ishlash jarayoni xom ashyodan yangi materiallar ishlab chiqarishga qaraganda kamroq energiya talab qiladi. Bu issiqxona gazlari chiqindilarini kamaytirishga va qazib olinadigan yoqilg'iga bog'liqlikni kamaytirishga imkon beradi, bu esa o'z navbatida iqlim o'zgarishiga qarshi kurashni osonlashtiradi.

4. Yangi ish o'rinlarini yaratish: chiqindilarni qayta ishlash sanoati chiqindilarni saralashdan tortib qayta ishlash korxonalarini boshqarishgacha bo'lgan turli sohalarda ish o'rinlarini yaratishga yordam beradi. Bu bandlik darajasini oshirishga yordam beradi va iqtisodiy rivojlanishga yordam beradi.

5. Suv va havo ifloslanishini kamaytirish: chiqindilarni nazoratsiz yo'q qilish suv resurslarining ifloslanishiga va atmosferaga zararli moddalarning chiqarilishiga olib kelishi mumkin. Chiqindilarni qayta ishlash bu salbiy ta'sirni kamaytiradi va suv va havo sifatini yaxshilaydi.

6. Dairesel iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlash: chiqindilarni qayta ishlash resurslar qayta ishlanadigan va qayta ishlatiladigan dairese iqtisodiyotni rivojlantiradi. Bu yangi xom ashyo iste'molini kamaytiradi va chiqindilarni kamaytiradi.

7. **Ekologik ta'lim:** qayta ishlash amaliyoti atrof-muhit muammolari to'g'risida xabardorlikni oshirishga yordam beradi va odamlarni ekologik mas'uliyatli xatti-harakatlarga undaydi.

8. **Inson salomatligini saqlash:** axlatxonalar va nazoratsiz chiqindilarni yo'q qilish yuqumli kasalliklarning tarqalishi va suv va havoning ifloslanishi uchun sharoit yaratishi mumkin. Chiqindilarni qayta ishlash ushbu xavflarni kamaytirishga va jamiyat salomatligini yaxshilashga yordam beradi.

Shunday qilib, chiqindilarni qayta ishlash barqarorlik va atrof-muhitni muhofaza qilishning asosiy elementidir. Bu inson faoliyatining tabiatga salbiy ta'sirini kamaytirishga, tabiiy resurslarni saqlashga va kelajak avlodlar uchun sog'lom va barqaror ekologik muhitni yaratishga yordam beradi. Shuning uchun chiqindilarni qayta ishlashni rag'batlantirish jamiyat uchun muhim ustuvor vazifa bo'lib qolishi kerak.

Xulosa qilib aytganda, chiqindilarni qayta ishlash atrof-muhit va inson salomatligini saqlashda muhim rol o'ynaydi. Bu jarayon ifloslanishni kamaytirishga, tabiiy resurslarni saqlashga va barqaror ish o'rinlarini yaratishga yordam beradi. Sog'lom va barqaror sayyora erishish uchun chiqindilarni qayta ishlash bo'yicha sa'y-harakatlarni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlashni davom ettirish kerak.

Foydalanilgan web-axborot saytlari;

1. Kun.uz
2. Gazeta.uz
3. Wikipediya.uz